

Ar izglītojošu kampaņu “DABAI TABLETI NEVAJAG” veicina nederīgo zāļu pareizu utilizāciju

Kurzemes plānošanas reģions kopā ar aptiekām un sadarbības partneriem veic izglītojošu kampaņu “Dabai Tableti Nevajag”. Kampaņā, kas norisināsies līdz pat šī gada beigām, aicinām iedzīvotājus lietot medikamentus atbildīgi un nederīgās zāles nodot aptiekā to pareizai utilizācijai, tādējādi mazinot zāļu nonākšanu sadzīves atkritumos un kanalizācijā.

Kampaņā “Dabai Tableti Nevajag” iesaistījusies liela daļa Latvijas aptieku, kuras redzamās vietās izvietos informāciju par nederīgo zāļu pieņemšanu. Iedzīvotāju informēšanai ir izveidoti arī divi izglītojoši video un info grafikas, kas skaidro, kā zāles nonāk dabā, kāda ir to ietekme un ko darīt ar nederīgajām zālēm, ja tādās rodas.

Pēc Latvijas Zāļu valsts aģentūras, Lietuvas veselības ministrijas Valsts zāļu kontroles aģentūras datiem, zāļu realizācijas apjoms ar katru gadu pieaug. “2021. gadā zāļu lieltirgotavas Latvijā realizēja aptuveni 47 miljonus zāļu iepakojumu. No tiem vispārēja tipa aptiekām pērn lieltirgotavas pārdeva 42 miljonus zāļu iepakojumu, kas ir par 1% vairāk nekā iepriekšējā gadā,” informē Zāļu valsts aģentūras Zāļu izplatīšanas informācijas nodaļas eksperte Kristīne Edolfa-Kalniņa.

Eiropas Savienības projekta “Farmaceutiskās vielas notekūdeņos – daudzums, ietekmes un iespējas to samazināšanai” ietvaros Latvijas un Lietuvas zinātnieki pēta medikamentu piesārņojumu notekūdeņos un ūdenstilpēs ar mērķi meklēt risinājumus tā samazināšanai.

Projektā iesaistīti zinātnieki, vides eksperti un citi speciālisti no Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra, Kurzemes plānošanas reģiona, Zāļu valsts aģentūras un Lietuvas Veselības ministrijas Valsts zāļu kontroles aģentūras, Klaipēdas Universitātes, kā arī Daugavpils Universitātes aģentūras “Latvijas Hidroekoloģijas Institūts”.

Pētot zāļu aktīvo vielu klātbūtni notekūdeņos, kā arī Latvijas un Lietuvas upēs un ūdenstilpēs, zinātnieki secinājuši, ka daudzviet šīs vielas ir tuvu vai pārsniedz koncentrāciju, ko pieņemts uzskatīt par videi drošu. Ķīmisko analīžu rezultāti atklāj, ka lielākajā daļā pētīto ūdens paraugu dominē aktīvās vielas, kas ir pretiekaisuma un pretsāpju medikamentos.

Pagājušā gada vasarā un ziemā Latvijā un Lietuvā savākti vairāk kā 60 notekūdeņu paraugi no 16 notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, tostarp Liepājas, un tikpat ūdens

NODOD NEDERĪGĀS ZĀLES APTIEKĀ

- Izņem no ārējā iepakojuma - kastītes**
- Aizskrūvē vāciņus pudelītēm un tūbiņām**
- Saliec maisiņā un nodod aptiekā**

- Nemet zāles atkritumos**
- Nenoskalo zāles kanalizācijā**
- Nenodod zāles lietošanā citiem**

KAD ZĀLES IR NEDERĪGAS?

- Beidzies derīguma termiņš
- Nav zināms pielietojums
- Nav salasāms nosaukums
- Nepareizi uzglabātas
- Mainījies izskats, smarža vai garša
- Bojāts iepakojums

MEKLĒ UZLĪMI APTIEKĀS

TE PIENEM NEDERĪGĀS ZĀLES

#DabaiTabletiNevajag

paraugi no dažādām zinātnieku izvēlētajām ūdenstilpēm. Tie analizēti Klaipēdas Universitātes Jūras pētniecības institūtā, lai noteiktu 25 dažādu farmaceutiski aktīvo vielu koncentrācijas.

Kā atzīst Klaipēdas Universitātes doktors Sergejs Suzdalevs, ķīmisko analīžu rezultāti zinātniekiem nav pārsteidzoši. “Lielākajā daļā analizēto ūdenstilpju notekūdeņu plūsmās dominē tādas pretsāpju un pretiekaisuma medikamentu aktīvās vielas kā ibuprofēns, diklofenaks, paracetamols. Raizes rada tas, ka, piemēram, diklofenaka daudzums daudzviet ūdeņos ir augstāks par Eiropas Komisijas ieteikto gada kvalitātes standarta vērtību, kas ir 10 ng vielas uz vienu litru,” norāda Sergejs Suzdalevs. Saskaņā ar iepriekš veikto pētījumu rezultātiem līdzīga situācija ir arī citās ES valstīs.

Attīrīšanas iekārtas, saskaņā ar šobrīd spēkā esošo normatīvu prasībām, nav projektētas tā, lai spētu pilnīgi novērst šādu piesārņojumu, bet pētījums liecina, ka tās samazina piesārņojumu par 33 – 80%.

KĀ ZĀLES NONĀK DABĀ?

- Noskalojot zāles tualetes podā.
- Medikamentu atlikumi ar urīnu un fēcēm nonāk kanalizācijā.
- Noskalojot dušā āriņi lietojamu zāļu atlikumus.
- Peldoties, ja lietotas ziedes uz ādas.
- Izmetot zāles atkritumos.



Interreg
Latvija-Lietuva

Eiropas Reģionālais attīstības fonds



EIROPAS SAVIENĪBA

Informācija sagatavota ar Eiropas Savienības finansiālo atbalstu Interreg V-A Latvijas – Lietuvas programmai 2014. – 2020.gadam projekta “Farmaceutiskās vielas notekūdeņos – daudzums, ietekmes un iespējas to samazināšanai” (MEDWwater LLI-527) ietvaros. Projekta ERAF līdzfinansējums: 572 706.92 EUR. Par šīs publikācijas saturu pilnībā atbild Projekta MEDWwater partneri, un tas nekādā apstākļos nav uzskatāms par Eiropas Savienības oficiālo nostāju.